

NOTAT

OPPDRAG	Områderegulering Ballstad havn	DOKUMENTKODE	10201156_LARK_NOT_001
EMNE	Gjennomgang av forholdet til naturmangfoldlovens §§ 8-12	TILGJENGELIGHET	Åpen
OPPDRAGSGIVER	Vestvågøy kommune	OPPDRAGSLEDER	Tom Langeid
KONTAKTPERSON	Jochen Caesar	SAKSBEHANDLER	Roar Sløgedal
KOPI		ANSVARLIG ENHET	10232031 Seksjon Landskap, Areal og utredning

SAMMENDRAG

Det skal gjennomføres områderegulering for Ballstad havn sør i Vestvågøy kommune. Planen legger blant annet til rette for miljømudring og utdyping i deler av den indre havna, samt inntil flere av de viktigste bryggene i Ballstad havn. Planen omfatter også deponeringsområder for massene fra utdypingen. Disse plasseres i nærheten av havne-/industriområder for å vinne areal, og noen grunne områder i nærheten av mudringsområdene.

Planen utløser krav om Konsekvensutredning (KU). Det er gjort vurderinger i henhold til prinsippene i naturmangfoldlovens § 8-12 i forbindelse med KU.

Kunnskapsgrunnlaget for naturmangfoldet i området vurderes som delvis godt. Utdyping av to havner til kote -8 påvirker ingen registrert naturtype direkte. Det finnes en registrert naturtype (Skjellsand ID: BN00098474) innenfor reguleringsområdet men utenfor tiltaksområdene. Naturtypen Skjellsand finnes i store mengder i Lofotregionen og eventuell skjellsand som ligger nær tiltaksområdet er i liten grad antatt å bli direkte berørt. Eventuell indirekte påvirkning vurderes i KU.

Det er registrert ett rødlistet dyr (Oter ID 23263266) og 10 rødlistede fuglearter innenfor planområdet. Registreringene ligger utenfor tiltaksområdet og vurderes å være lite påvirket av tiltaket.

Det finnes forurensende masser i store deler av tiltaksområdene som må behandles forsvarlig. Indirekte påvirkning på dyreliv, hovedsakelig bunndyr og deres predatorer fisk og fugl må vurderes i KU. Kostnaden ved gjennomføring av tiltak for å begrense skade på naturmangfoldet belastes tiltakshaver.

REV.	DATO	BESKRIVELSE	UTARBEIDET AV	KONTROLLERT AV	GODKJENT AV
01	19.06.19	Rapport korrigert i fht. økt av antall deponier	Roar Sløgedal	Trude Johnsen	Tom Langeid
00	14.12.18	For godkjenning	Roar Sløgedal	Ragnhild Heimstad	Tom Langeid

1 Bakgrunn

Ballstad er Vestvågøy kommunes servicehavn for fiskeflåten, og en viktig havn for både landing av fangst og service i hele regionen. Havnen er sentralt plassert i Lofoten med god tilgang til både inner- og yttersida via Nappstraumen. Det er rundt 40 båter med Ballstad som hjemmehavn, og 15-20 bedrifter som har virksomhet tett knyttet opp til og med et nært avhengighetsforhold til havna. Utvikling på flåtesiden med større fartøy skaper nye behov mhp. dybde, kaier og areal på land.

Med dette som bakgrunn planlegger Kystverket å utdype Ballstad fiskerihavn til kote minus 8 i indre og midtre del av havna, i ytre del av Hattvika, samt muligens Kræmmarvika. Kystverket har tidligere gjennomført en prosess i samråd med grunneiere og næringslivet, og har pekt ut mulige områder for bruk av masser til utfylling og tilrettelegging for utvidelser og fremtidig aktivitet.

Vi har i dette notatet systematisert tilgjengelig informasjon om naturmangfoldet for å synliggjøre vurderingene i forhold til naturmangfoldlovens (§§ 8-12) prinsipper for offentlig beslutningstaking.

2 Naturmangfoldloven

2.1 § 8 Kunnskapsgrunnlaget

Naturmangfoldlovens § 8 lyder som følger:

«Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.»

Naturbase (Miljødepartementet) og Artskart (Artsdatabanken) har mange artsregistreringer i området rundt Ballstad og Ballstad havn. Det er spesielt stort antall fugleobservasjoner i området, hvor mange av dem er gjort av medlemmer i Norsk ornitologisk forening. For andre arter er det færre observasjoner, og området fremstår ikke som spesielt i forhold til omkringliggende natur. Ettersom området har vært havn i lang tid (sannsynligvis 1000 år) er naturen påvirket av menneskelig aktivitet.

Det finnes en observasjon av torsk i Ballstad havn fra 1998 (observasjons ID 2367713). I innbyggerforeningen (ballstad.origo.no, lagt ned 2016) for Ballstad beskrives et sunt miljø med småfisk i havna i 2008. Informasjon på kart.fiskeridir.no viser at torsk har både gyteområder og beiteområder noe lenger fra land.

I følge miljøtekniske sedimentundersøkelser utført av Scandiaconsult i forkant av mudring i 2003 i Ballstad havn ble det funnet forhøyede verdier av flere miljøfarlige stoff. Også ifølge Miljøstatus.no (sjekket 03.12.2018) er massene i store deler av tiltaksområdene forurenset. Forurensing av sedimenter på havbunnen påvirker livet i havet ved at organismer kan ta opp giftene. Disse kan skade organismene ved å gjøre dem infertile, eller at de utvikler kreft. Miljøgifter hopper seg opp i

næringskjedene og det anbefales derfor å ikke spise fisk fra sterkt forurensede områder. Mudring, deponering, samt sjøfart kan spre miljøgifter i vannmassene og dette må hensyntas ved eksempelvis utdyping, mudring og deponering av masser. Behandling av forurensede masser vurderes i KU.

Det er gjort en observasjon av oter i 2017 (observasjons ID 23263266) på nordsiden av Ballstad havn, utenfor tiltaksgrensen i denne reguleringsplanen.

Det er også observert en forekomst av fremmede arter ved Ballstad havn. En bestand av hagelupin (*Lupinus polyphyllus*) står nær inntil et tiltaksområde for utfylling av masser. Hagelupin sprer seg med frø og med korte jordstengler, samt vet at rotdeler flyttes ved flytting av masser.

Informasjon er hentet fra Naturbase (Miljødepartementet), Artskart (Artsdatabanken), Miljøstatus, Fiskeridirektoratet og Innbyggerforenings-siden ballstad.origo.no.

2.1.1 Naturtyper innenfor uttaksgrensen

Det er ikke registrert naturtyper i Naturbase innenfor tiltaksområdene.

2.1.2 Naturtyper innenfor reguleringsplangrensen

Marine naturtyper: Skjellsand ID: BN00098474, Verdikode A (Svært viktig)

En forekomst av skjellsand (registrert 2014) strekker seg delvis inn i Ballstad havn, innenfor reguleringsplangrensen men ikke inn i tiltaksområdene. Forekomsten antas derfor å bli lite direkte påvirket. Det finnes store mengder skjellsand i omkringliggende naturområder i hele Lofoten noe som reduserer verdien av denne enkeltforekomsten dersom deler av forekomsten uventet skulle bli påvirket. Eventuelle indirekte virkninger vurderes nærmere i KU.

2.1.3 Rødlisterarter i mulig påvirkelig nærhet til tiltakene

Tabell 2-1: Rødlisterarter i og like i nærheten av planområdet Ballstad og Ballstad havn, sortert etter rødlistestatus

Art	Vitenskapelig navn	Rødlisterstatus	Sted	Info om registrering	År
Lomvi	<i>Uria aalge</i>	CR	Ballstad hamn og sjøområdene rundt Ballstad	Fødesøk	16.10.2016/ 16.10.2015/ 10.11.2015
Krykkje	<i>Rissa tridactyla</i>	EN	Rekstrand	Fødesøk	27.01.2010
Dvergdykker	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	VU	Ballstadøya	Leveområde	27.03.2016
Hettemåke	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	VU	Ballstadøya	Leveområde	26.03.2016
Oter	<i>Lutra lutra</i>	VU	Ballstad havn	Leveområde	23.05.2017
Teist	<i>Cepphus grylle</i>	VU	Ballstadøya	Fødesøk	20.11.2015
Bergirisk	<i>Carduelis flavirostris</i>	NT	Ballstadøya	Fødesøk	15.09.2015
Fiskemåke	<i>Larus canus</i>	NT	Ballstadøya	Fødesøk	27.06.2016
Havelle	<i>Clangula hyemalis</i>	NT	Ballstadøya	Fødesøk	18.12.2015
Sivspurv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	NT	Ballstadøya	Leveområde	01.05.2018
Ærfugl	<i>Somaeria mollissima</i>	NT	Sjøområdene rundt Ballstad	Fødesøk	01.01.1987/ 01.01.2013



Figur 2-1: Oversiktskart med rødlista arter, naturtyper, og tiltaksområdene

Det foreligger en god del informasjon om arter og naturtyper i området. På bakgrunn av det kan man slutte at det vurderes å være lite behov for ytterligere kartlegging på land av hhv. vilt, fugl, planter, naturtyper. Det er registrert verdier marint i form av fødeområder for fugl, skjellsandområder samt gyte/beiteområder for fisk i og utenfor tiltaksområdet. Det er litt uklart i hvilken grad tiltaket vil få virkninger på disse, men dette vil vurderes i en KU med tilhørende forslag til avbøtende tiltak.

2.2 § 9 Føre-var-prinsippet

Naturmangfoldlovens § 9 lyder som følger:

«Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.»

Mudring/utdyping i Ballstad havn og utfylling i sjø i nærliggende områder berører ingen registrert naturtype. Havneområdet har allerede vært under påvirkning av menneskelig aktivitet over lang tid og det antas å være begrensede naturkvaliteter. Direkte berørte områder begrenses til deler av havbunnen som mudres/utdypes og de områder på land hvor det deponeres. Artene som finnes i disse områdene finnes også i andre tilgrensende områder.

Det er registrert seks trua rødlista arter, samt fem nært trua arter innenfor konsesjonsgrensen.

Det er gjort vurderinger ut i fra føre-var prinsippet på følgende punkter:

Fremmede arter

Den registrerte lokasjonen for lupin (Observasjons ID: 17218236) ligger inntil utfyllingsområde 4 på kartet. Flytting av masser fra et sted til et annet utgjør stor fare for at man sprer fremmede arter og medfører som oftest tiltak etter føre-var kravet. Siden dette tiltaket kun innebærer påfylling av masser er det ikke nødvendig å utføre tiltak på grunn av forekomsten av lupin som følge av dette tiltaket.

Rødlistede dyr

Den rødlistede arten oter (observasjons ID 23263266) er observert på motsatt side av havnebassenget i Ballstad havn, i forhold til der tiltakene skal utføres. Oter har et stort leveområde og er omnivor, den antas å ikke bli direkte påvirket av tiltakene i denne planen. Eventuelle indirekte virkninger fra forurensing vil vurderes i KU.

Rødlistede fugler

Rødlistede fugler bruker områdene rundt Ballstad havn både som leveområde og som område for fødesøk. Det finnes store områder for fødesøk i nærheten og fuglene antas å ikke bli direkte berørt av tiltaket. Indirekte virkninger av forurensing vurderes i KU.

Marine organismer

Det er registrert normale forekomster av fisk. Det er ikke registrert noe bunnfauna og man må anta at dette finnes i området. Virkninger på bunndyrsfauna og indirekte virkninger på fisk og skjellsand som følge av forurensede masser vurderes i KU.

Forurensede masser

En del av tiltakene skal gjøres i forurensede masser. Arbeidet må følge gjeldende regelverk for arbeid med forurensede masser. Sentrale punkter for dette oppdraget er å unngå unødig spredning av sedimenter i vann, og unngå at deponering medfører forurensing av utsatte områder. Det må utføres vurdering etter forurensingsloven for dette temaet, og utarbeides forslag til avbøtende tiltak.

For å begrense skade på naturmangfoldet er det redegjort for fem vurderinger. For å ivareta prinsippet om føre-var er det vurdert at man må ta spesielle hensyn til et mulig viktig fødeområde for fugler og forurensede masser i grunnen. Vurderingene anses å være tilstrekkelige for å ivareta prinsippet om føre-var.

2.3 § 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

Naturmangfoldlovens § 10 lyder som følger:

«En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.»

2.3.1 Virkninger av dette tiltak

Mudring/utdyping og deponering av masser i Ballstad havn har liten direkte påvirkning på naturmiljøet. Mudring/utdyping vil ramme dyr og planter som lever i mudringssonen, og dyr som henter føde herfra.

Deponering av masser i sjøkanten vil forandre og delvis bygge ned naturen på de områdene hvor dette gjøres. Utfylling av gruntvannsområder vil redusere fødesøksområdene til en del fugler, og redusere bestanden av levende organismer i tiltaksområdet.

Tiltaket antas å ha mindre effekt på det nasjonale og regionale økosystemet ettersom Lofoten er svært rik på kystlinje med forekomster av de berørte artene og naturtypene, men dette vil vurderes nærmere i en KU.

2.3.2 Virkninger av andre tiltak

Ballstad - planID 1860-201820

Varsel om oppstart av detaljregulering og utbyggingsavtale for Reineholmen

Reineholmen er en halvøy i Ballstad havn bestående av en eldre havn som nå skal bygges ut med leiligheter. Tiltaket gjøres i all hovedsak på selve holmen som allerede er nedbygd areal og antas å ha liten påvirkning på omkringliggende natur. Tiltaket kan medføre noe mer trafikk til Ballstad, men ikke nok til å påvirke omkringliggende natur.

Ballstad - PlanID: 1860 201505Høring og offentlig ettersyn - Detaljregulering Hattvika turistsenter gnr 10 bnr 296

Detaljreguleringen omfatter fornyelse og utbygging av Hattvika turistsenter i Hattvika på Ballstadøya. Området er allerede utbygd og tiltaket antas derfor å ha liten påvirkning på omkringliggende natur.

Det er ikke registrert andre tiltak innenfor plangrensen som kan påføre ytterligere belastninger på økosystemet.

Den største belastning på økosystemet i forbindelse med områdereguleringen er knyttet til mudring/utdyping og deponering av masser i og rundt Ballstad havn. Tiltakene rammer hovedsakelig lokalt der masser tas opp eller deponeres. Dersom forurensede masser tas bort fra havbunnen og nytt mudder som faller i mudringskanalen er renere kan tiltaket på lengre sikt være med å forbedre miljøet i havnen. Påvirkning fra andre tiltak i nærmiljøet er marginale og vurderes som ubetydelige for den samlede belastning på økosystemet.

2.4 § 11 Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver

Naturmangfoldlovens §11 lyder som følger:

«Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter.»

Det er identifisert et tiltak for å hindre eller unngå miljøforringelse i forbindelse med tiltakene i denne planen, og som må bæres av tiltakshaver:

1. Forsvarlig håndtering av forurensede mudrings/utdypingsmasser.

Det anses ikke å være behov for overvåking av naturtilstand eller avbøtende tiltak utover dette.

Kostnaden ved gjennomføring av tiltakene som beskrevet ovenfor skal belastes tiltakshaver. Det gjelder også kostnader i anleggs- og driftsfase som eventuelt skulle oppstå.

2.5 § 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Naturmangfoldlovens § 12 lyder som følger:

«For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater.»

Følgende tiltak er forutsatt for å begrense skade på naturmiljølokaliteter i forhold til § 9 og § 11:

Med jobbing med forurensede masser/ sedimenter i havnen følges lover om sedimenthåndtering i forurensede områder. Miljøoppfølgingsplan skal utarbeides for de forurensede massene. Det anbefales å følge statlige veiledere for håndtering og deponering av forurensede sedimenter.

Det minnes om at hensikten med planarbeidet i stor grad er knyttet til behovet for opprensning av forurensede sedimenter. Og at planlagte tiltak knyttet til mudring/utdyping og deponering/ plassering vil planlegges, omsøkes og utføres i tett dialog med forurensningsmyndigheten, på samme måten som i tilsvarende prosjekter.

3 Referanser

Nettsider/kart med artsinformasjon brukt som grunnlag for rapporten:

Artskart (Artsdatabanken)

kart.fiskeridir.no (Fiskeridirektoratet)

Naturdatabase (Miljødirektoratet)

Planlagte utbygginger i Ballstad hamn:

<https://www.vestvagoy.kommune.no/politikk-og-organisasjon/kunngjoringer-horinger/horinger/varsel-om-oppstart-av-detaljregulering-og-utbyggingsavtale-for-reineholmen-ballstad-planid-1860-201820.5305.aspx>

<https://www.vestvagoy.kommune.no/politikk-og-organisasjon/kunngjoringer-horinger/horinger/horing-og-offentlig-ettersyn-detaljregulering-hattvika-turistsenter-gnr-10-bnr-296-ballstad.4973.aspx>

Diverse nettsider og rapporter brukt som grunnlag til rapporten:

Artikkel på nettsiden omhandlende konsekvenser av forurensing av sedimenter i havner:

<http://www.miljostatus.no/tema/kjemikalier/forurenset-sjobunn/>

Rapport omhandlende deponering av forurensede masser i Ballstad hamn ved tidligere mudring og utdyping:

http://salt.nu/sites/default/files/rapport_skd_ballstad_0.pdf

Innbyggerforening hvor flere lokale miljøentusiaster diskuterer om det finnes fisk i Ballstad havn:

http://ballstad.origo.no/-/bulletin/print/45943_forurensningen-av-havnen?ref=checkpoint

Miljødirektoratets veileder M350 for behandling av forurensede sedimenter/ masser

<http://www.miljodirektoratet.no/Documents/publikasjoner/M350/M350.pdf>

Brev fra fylkesmannen i Nordland til Ballstad slip med pålegg om å rydde opp miljøforurensning i havna utenfor Ballstad slip:

<https://www.fylkesmannen.no/globalassets/fm-nordland/dokument-fmno/miljo-og-klima-dokumenter/forurensning/ballstad-slip.pdf>

Miljødirektoratet veileder M982 - Håndtering av løsmasser med fremmede skadelige plantearter og forsvarlig kompostering av planteavfall med fremmede skadelige plantearter

www.miljodirektoratet.no/Documents/publikasjoner/M982/M982.pdf